

כרית מוננצות

הדמוקרטיה החדשה בניה על עקרונ
חשוב אחד: הפרדת השלטון. אין זאת רק
הפרדה המפורסמת, לפי תורת מונטסקייה,
בין הרשות המחוקקת, המבצעת והשופטת.
וזהו קודם כל הפרדה בין הרשות הפוליטית
לבין הכוח הכלכלי.

כל עוד מתחרים ביניהם בעלי
הכוח, יתכן חופש מסוים לאזרח.
כל עוד מתחרים אילי ההון באילי
הממשלה, אילי העבודה באילי ה'
רכוש, יכול האזרח לנשום. אולם
כאשר כל אותם האילים אינם אלא
איל אחד, כאשר השלטון הפוליטי
והשלטון הכלכלי מרוכזים באותה
יד, הופך האזרח לעבד. הוא נאלץ
לתת את קולו לאיש הנותן לו את
הלחם, כי כל התמרדות פוליטית
פירושה רעב לילדיו.

וזהו המדינה ה"סוטאלית". לא רק מפני
שהשלטון עצמו הוא סוטאלי, מבוסס על
מכונת-העמולה שאינה סובלת התנגדות ועל
מחנות-ריכוז. אלא גם מפני שהוא סוטאלי
בהיקף — שלטון המקיף באופן כולל ומוח'
לט את כל שטחי החיים.

★ ★ ★

ראיש שהבין זאת יותר טוב מכל
אדם אחר במאה זו היה בניטו מוסוליני.
הוא הסתכל בניסיון הסובייטי, שריכוז את
הכוח הכלכלי בידי הרשות הפוליטית, דבר
שנבע באופן טבעי מן האידיאולוגיה של
מארכס. מוסוליני ניסה להגשים את אותו
הרעיון. הוא עשה זאת ללא שום מסוה
אידיאולוגי.

התוצאה התגלמה במשטר כלכלי, שנקרא
בעולם בשם "המשק הקורפורטיבי". הוא
התבסס על ה"קורפורציה", ארגון-כפיה ש'
איחד בקרבו את ארגוני המעבידים והעובדים
בענף מסוים, והתיימר להיות כלי של מימי'
של עצמי, אך לא היה למעשה אלא זרוע
מבצעת של המדינה הדיקטטורית.

"קורפורציות" אלה הטילו על הפרט מרות
כלכלית מוחלטת. הן קבעו איפה יעבוד ה'
אדם ומה יהיה שכרו, מה ייצר היצרן ולמי
ימסור את התוצרת ובאיזה מחיר, כמה י'
שלם עבור החומרים ומה עבור השרותים.
הפועלים היו בעיניו "צבא העובדים" של
המדינה, והמשק כולו נראה בעיניו כחטיבה
צבאית ממושקעת, ומסודרת הצועדת שורות'
שורות בקצב אחיד.

במשך הזמן נכשל משטר זה. הוא מילא
את יעודו הפוליטי והבטיח את קיום ה'
ממשלה הפאשיסטית עד ליום ההתמוטטות.
בפורטוגל הוא נמשך עד עצם היום הזה.
אולם מבחינה כלכלית הביא קללה רבה
למולדתו. כי ברגע שהאדם הופך לכורג
קטן במכונה גדולה, מתנגנים כוחות ה'
יצירה שלו.

רוח היצירה היא צמח עריון, ר'
היא גדלה ופורחת רק לאור שמש
חרות. במאה זו 20 קשה מאד
לבסס משק דינאמי ומשגשג על
גופותיהם של עבדים, צמיתים או
צמודים.

★ ★ ★

כודנו רגילים לעקוב בחרדה אחרי ה'
גילויים הבולטים יותר של דריסת חופש
האדם — דיכוי עתונות-האמת והיסול המש'
פס העצמאי, משטר החטיפות והשיינים ל'
מיניהם.

אולם הורדנות הסמויה, המת'
גבשת והולכת בשטח הכלכלי, אי'
נה פחות מסוכנת. אולי היא מסר'
כנת יותר, כי רק כלכלנים מקצוע'
עייים עוקבים אחרי צעדיה. השר'
עמום של המספרים הוא כן-ברית
הרודנים.

יתכן כי רודנות זו כמעט בלתי-נמנעת,
כי היא נובעת מאופי הכלכלה הישראלית.
כאשר כל אחד מבקש טובה מן הממשלה,
כאשר כל אחד זקוק לחסדים בצורת סוב'
סידות או שרואי או רשיונות-ייבוא, הרי
אין לראות כל מנוס מהפיכת המשק כולו
לצבא שכיר.

כי מי שמחזיק את ידו על זרם
השנור והמענקים מחוץ-לארץ, הוא
השליט האמיתי בכלכלה זו — וכי'
ארץ כוללת.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

למראית עין הוקם משטר זה כדי להבטיח
את כספי הסוכנות היהודית. המשק מחזיר
במישרין את החובות המגיעים לסוכנות מן
האיכר. אולם זוהי רק הסוואה. אפילו אדם
המשלם את חובותיו כסדרו, אינו רשאי
למכור את פריו למי שהוא רוצה. כי הכנתה

מי המועצה? היא תמונה על-ידי השר, ר'
השר הוא למעשה בעל זכות ויטו על כל
מעשיה. השליטים בה יהיו ראשי תנובה,
כשם שהפיאודלים הימניים שליטים במור'
עצת הדררים. כמוהם יקבעו את מחיר ה'
פרי, את הסכום שינוכה לטובת המועצה,
מה לגדל וכיצד לשחק. מגדל הירקות יהיה

רבים החוטים, אך אזת היד

היא פוליטית — שלילת עצמאותו של ה'
מתיישב.

**מתיישב זה איננו "צמית", במור'
כן שהיה נהוג בימי הביניים. כי
הוא רשאי לקום באחד הימים ול'
הסתלק מן האדמה — אם הוא
מוכן לוותר על פרי עמלו. הג'רזון
הישראלי יצר על כן מילה חדשה:
"צמוד". נוצר בארץ מעמד של
"צמודים".**

מי שליט על מעמד זה? בכל מושב ישנו
מדרין. המדרין הוא שליח המכונה המפלג'
תית הגדולה, הבוס האמיתי, המרכז בידי
את כל החוטים במושב. וכאן ההבדל בין
ה"צמוד" במושב, לבין ה"צמוד" בפרנס,
הבדל הרומז על הכיוון בו מתפתחת הרפוב'
ליקה של המועצות.

כי המדרין הוא כלי-כוח. הוא קובע בי'
איזה בית-ספר ילמדו בני המתישב החדש.
הוא קובע גם בעד מי יבחר בבחירות ל'
כנסת או לוועד המקומי. המדרין שאמר ל'
מתישב: "אני לא אניד לך בעד מי לבחור,
אבל אני אדע בעד מי בחרתי" יצר אימרת'
כנף.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

למראית עין הוקם משטר זה כדי להבטיח
את כספי הסוכנות היהודית. המשק מחזיר
במישרין את החובות המגיעים לסוכנות מן
האיכר. אולם זוהי רק הסוואה. אפילו אדם
המשלם את חובותיו כסדרו, אינו רשאי
למכור את פריו למי שהוא רוצה. כי הכנתה

מי המועצה? היא תמונה על-ידי השר, ר'
השר הוא למעשה בעל זכות ויטו על כל
מעשיה. השליטים בה יהיו ראשי תנובה,
כשם שהפיאודלים הימניים שליטים במור'
עצת הדררים. כמוהם יקבעו את מחיר ה'
פרי, את הסכום שינוכה לטובת המועצה,
מה לגדל וכיצד לשחק. מגדל הירקות יהיה

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

למראית עין הוקם משטר זה כדי להבטיח
את כספי הסוכנות היהודית. המשק מחזיר
במישרין את החובות המגיעים לסוכנות מן
האיכר. אולם זוהי רק הסוואה. אפילו אדם
המשלם את חובותיו כסדרו, אינו רשאי
למכור את פריו למי שהוא רוצה. כי הכנתה

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.

לכת אחרי הנעשה בישראל השניה.
העולה המצטרף למושב עובדים "צמוד"
מן הרגע הראשון. הוא מתחייב מראש לתת
את פרי עמלו ל"משק" שייקבע לו מל'
מעלה. אפשר לסלקו מאדמתו בעזר הסטייה
הקלה ביותר מן הקו שנקבע לו. אין הוא
יכול למכור את הפרי למי שמציע לו מחיר
גבוה יותר. הוא מסור לשבט ולחסד ל'
לחיתן הכלכלי — תנובה או החברות ה'
"פרטיות" הקטנות יותר, שזכו לחלק קטן
מן הקדרה הכללית.